

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

NATIONAL ACADEMY OF
THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОСВІТИ І НАУКИ

Збірник наукових статей
Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Харків, 10 – 11 листопада, 2015 р.)

CURRENT ISSUES OF EDUCATION AND SCIENCE

Collected articles
Materials of III international scientific and practical conference
(November 10 – 11, 2015, Kharkiv, Ukraine)

Харків
”ХОГОКЗ”
2015

УДК [37+001+159.9+61+80+355/359]-021.121:161.221.2(06)
ББК 74(4Укр)я43+70я43+88я43+5я43+80я43+68.68(4Укр)я43
А 43

Рекомендовано Вченою радою
Національної академії Національної гвардії України
(протокол № 24 від 28.10.2015 р.)

Редакційна колегія:

Дмитренко Т. О. – д-р пед. наук, проф., проф. кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки Херсонського державного університету (голова);
Мельник Ю. Б. – канд. пед. наук, доц., проф. кафедри військового навчання та виховання Національної академії Національної гвардії України (заступник голови);
Бойчук Ю. Д. – д-р пед. наук, проф., завідувач кафедри здоров'я людини та корекційної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди; **Землянська О. В.** – д-р психол. наук, проф., проф. кафедри соціології та психології факультету права та масових комунікацій ХНУВС;
Кайдалова Л. Г. – д-р пед. наук, проф., завідувач кафедри педагогіки та психології Національного фармацевтичного університету; **Колбіна В. В.** – канд. філол. наук, доц., лінгвістичний центр університету Ерланген-Нюрнберг ім. Фрідріха-Александра, ФРН; **Колбіна Т. В.** – д-р пед. наук, проф., завідувач кафедри іноземних мов та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця; **Курик О. Г.** – д-р мед. наук, головний науковий співробітник, завідувач патогістологічним центром, ДУ «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» ДУС, м. Київ; **Нагасв В. М.** – д-р пед. наук, проф., директор Харківського наукового центру дидактики менеджмент-освіти; **Опришко В. І.** – д-р мед. наук, проф., ДЗ «Дніпропетровська медична академія МЗ України»; **Пелепейченко Л. М.** – д-р філол. наук, проф., проф. кафедри філології, перекладу та мовної комунікації Національної академії Національної гвардії України; **Приходько І. І.** – д-р психол. наук, проф., полковник, начальник науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України, Національної академії Національної гвардії України; **Поліщук В. М.** – д-р психол. наук, проф., завідувач кафедри практичної психології Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка; **Хвисьюк О. М.** – д-р мед. наук, проф., ректор Харківської медичної академії післядипломної освіти.

А 43 **Актуальні питання освіти і науки** : зб. наук. ст., матеріали III міжнар. наук.- практ. конф., 10-11 листоп. 2015 р. / Національна академія Національної гвардії України. – Х. : ХОГОКЗ, 2015. – 286 с.

До збірника увійшли кращі статті з теоретичних і практичних питань в освітній та науковій галузі, які подано до участі в III міжнародній науково-практичній конференції “Актуальні питання освіти і науки”, Харків, 10-11 листопада 2015 р. Адресований науковцям, викладачам ВНЗ, ад’юнктам, аспірантам, працівникам галузі філософії, філології, педагогіки, психології, медицини, а також широкому кругу фахівців.

УДК [37+001+159.9+61+80+355/359]-021.121:161.221.2(06)
ББК 74(4Укр)я43+70я43+88я43+5я43+80я43+68.68(4Укр)я43

© Автори статей, 2015.
ISBN 978-966-97260-5-6 © Національна академія Національної гвардії України, 2015.
© ХОГОКЗ, оформлення, 2015.

Збірник наукових статей

Цар І. О. Роль мотивації у вивченні іноземної мови студентами спеціальності «туризм»	240
Царьова Л. В. Роль розрахунково-аналітичного методу у формуванні науково-дослідних умінь та навичок майбутніх авіаційних фахівців	245
Чабан О. М. Психолінгвістичний компонент при вивченні російської (української) мови як іноземної	249
Чернобай Л. В. Щодо питання оптимізації процесу навчання дисципліни «Фізіологія» у форматі Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS)	256
Чернявська Л. В. Соціокультурні основи вищої освіти: ВНЗ як фактор становлення соціального капіталу	260
Шандыба Е. В. Кластерная подготовка команд специалистов в интегральных образовательных системах	264
Шаркова С. Ф. Врахування аспектів полікультурного навчання на заняттях із іноземної мови	269
Швед В. В. Сучасна освітня реформа: загрози та сподівання	272
Ярмак Т. В. Використання інформаційних технологій в педагогічній діяльності, зокрема, в програмах післядипломної освіти молодших медичних спеціалістів	276
АВТОРИ	280

Чернобай Лариса Володимирівна

Харківський національний медичний університет

ЩОДО ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗІОЛОГІЯ» У ФОРМАТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНОЇ СИСТЕМИ (ECTS)

У статті було розглянуто сутність поняття «оптимізація процесу навчання» дисципліни «Фізіологія» у форматі ECTS на прикладі кафедри фізіології Харківського національного медичного університету.

Ключові слова: *оптимізація процесу навчання, навчально-методичні рекомендації, ліцензійний іспит «Крок-1», позааудиторна самостійна робота.*

Метою Європейської кредитно-трансферної системи навчання (ECTS) є підвищення якості вищої освіти фахівців і забезпечення на цій основі конкурентоспроможності випускників медичних ВНЗ як на внутрішньодержавному ринку праці, так і в будь-якій країні світу, підняття авторитету та престижу Української вищої медичної освіти. Цього можна досягти шляхом адаптації ідеї та технології ECTS до системи вищої національної медичної освіти та університету для забезпечення мобільності студентів у процесі навчання та гнучкості підготовки фахівців шляхом створення умов для активної участі студентів у навчальному процесі. При цьому дуже корисним для досягнення успіху є при збільшенні обсягу самостійної роботи студентів – забезпечення її якісного організаційно-методичного запровадження, а також досягнення прозорості навчального процесу та визначення його оцінки, вільного доступу студентів до технологій ECTS, забезпечення можливості навчання за індивідуальними планами [1].

Враховуючи все вищесказане, на кафедрі фізіології Харківського національного медичного університету (ХНМУ) були удосконалені робочі навчальні програми з дисципліни «Фізіологія» для студентів вищих медичних закладів освіти (спеціальності: 7.12010001 «Лікувальна справа», 7.12010002 «Педіатрія», 7.12010003 «Медико-профілактична справа», 7.12010005 «Стоматологія»). Це було викликано також тим, що «Типова програма з дисципліни «Фізіологія» була видана 10 років тому та з тих пір не удосконалювалася.

Вивчення фізіології у ВНЗ здійснюється впродовж III-IV семестрів 2-го року навчання. Це виправдано тим, що: а) фізіологія як навчальна дисципліна ґрунтується на вивченні студентами медичної біології, медичної та біологічної фізики, медичної та біоорганічної хімії, біологічної хімії, анатомії та гістології, а також інтегрується з цими дисциплінами; б) фізіологічні знання закладають основи вивчення клінічних дисциплін та дисциплін загальної патології. Все це дає можливість застосування знань з фізіології в процесі подальшого навчання в медичному ВНЗ та в професійній діяльності лікарів [2].

Відповідно до Робочих програм організація навчального процесу здійснюється за умов ECTS, що передбачає розподіл навчального матеріалу за розділами фізіології (17 розділів), послідовність вивчення яких базується на логічних причинно-наслідкових зв'язках. Саме це має полегшити і об'єктивізувати засвоєння навчального матеріалу. На основі послідовності розподілу розділів викладацьким колективом кафедри фізіології ХНМУ були створені «Методичні рекомендації для самостійної позааудиторної роботи студентів» у форматі «Робочого зошита». Весь навчальний матеріал був розподілений на 3 таких видання, кожне з яких являє собою контроль-навчальний посібник, що містить великі блоки навчальної інформації: тексти, схеми, таблиці, ілюстрації навчального характеру. На основі цієї інформації, лекційного матеріалу, даних підручників пропонується відповісти на питання, заповнити таблицю, зробити висновок тощо. Іншим методичним виданням є «Методичні рекомендації – збірник ситуаційних завдань ліцензійного іспиту «Крок-1», в яких завдання представлені по розділах, а в кожному розділі – за темами чергового заняття. Крім вирішення завдань студенту пропонується записати у цьому виданні навпроти кожного завдання – повне теоретичне обґрунтування обраної із набору дистракторів правильної відповіді. Контроль цієї позааудиторної самостійної роботи проводиться постійно на кожному занятті викладачем і є критерієм оцінки поточної навчальної діяльності (ПНД).

Досвід викладацької діяльності показує, що описана методика викладання, з одного боку, дозволяє розглянути всі теоретичні питання, які визначені навчальним планом згідно з тем кожного розділу фізіології у відповідності з «Робочою програмою». З іншого боку, розбір ситуаційних завдань «Крок-1» забезпечує розвиток медичного логічного мислення, знаходження вірних причинно-наслідкових зв'язків виникнення того чи іншого фізіологічного процесу, що закріплює розібраний теоретичний матеріал і, в кінцевому рахунку, об'єктивізує процес навчання [3]. Ця методична робота

проводиться викладачами кафедри з метою покращення підготовки студентів до складання МЛП «Крок-1». Цьому сприяє також проведення викладачами кафедри згідно з графіком щоденних індивідуальних консультацій для студентів 2-го та 3-го курсів [4].

Контроль засвоєння матеріалу в ECTS передбачає оцінювання ПНД в кінці кожної теми викладачем академічної групи з використанням 4-бальної (традиційної) системи. Дуже важливим, з нашої точки зору, є введення атестаційних занять наприкінці вивчення кожного розділу фізіології. Критерієм допуску є повна відсутність будь-якого виду заборгованості: незадовільних оцінок, невідпрацьованих пропусків практичних занять і лекцій, а також обов'язкова наявність «Робочого зошита» та збірника ситуаційних завдань ліцензійного іспиту «Крок-1» з повним їх заповненням. Таким чином, атестаційні заняття є критерієм засвоєння всього розділу та об'єктивно характеризують як мотиваційні, так і дійсно існуючі здатності студента до навчання.

Ще більш важливим процесом з методичної точки зору викладання дисципліни «Фізіологія» є введення в ECTS з 2015 р. іспиту. Ця форма контролю засвоєння матеріалу найбільшою мірою мобілізує студента до систематизації фізіологічних знань і формує у нього загальне системне уявлення про функціонування здорового організму.

Ще більш важливим процесом з методичної точки зору для розвитку творчого мислення, вміння систематизувати знання і застосовувати їх на майбутній практиці, кафедра вибрала ще одну форму об'єктивізації навчального процесу, а саме проведення в травні місяці кожного навчального року міжвузівської студентської наукової конференції з міжнародною участю, а також олімпіади з фізіології.

Висновки. Ми розглядаємо всі вищезазначені форми викладацької діяльності як спосіб активізації позааудиторної самостійної роботи студентів, спрямованої на підвищення їхньої індивідуальної творчості. Цьому також сприяє функціонуюче на кафедрі фізіології ХНМУ студенське наукове товариство, члени якого щорічно доповідають на різних конференціях та форумах України результати власних наукових досліджень як у співавторстві з викладачами кафедри, так і самостійно. Цим самим створюються умови для збільшення мобільності студентів та викладачів, що є актуальним питанням сучасної освіти і науки.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 37-38. – ст. 2004.
2. Весніна Л. Е. Особливості процесів формування клінічного мислення при викладанні фізіології / Л. Е. Весніна // Вісник проблем біології і медицини. – 2013. – Вип. 1, Т. 2 (99). – С. 188-191.
3. Оптимізації викладання курсу «Фізіологія» у рамках імплементації Закону України «Про вищу освіту» / Д. І. Маракушин, Л. В. Чернобай, О. В. Васильєва, О. М. Сокол // Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції «Реалізація Закону України Про вищу освіту у вищій медичній та фармацевтичній освіті України» (21–22 травня 2015 р.). – Тернопіль. – 2015. – С. 194-196.
4. Використання ліцензійного іспиту формату «КРОК-1» для формування клінічного мислення майбутнього лікаря / Д. І. Маракушин, Л. В. Чернобай, О. М. Сокол, О. В. Васильєва // Матеріали VIII науково-практичної конференції «Формування сучасної концепції викладання природничих дисциплін у медичних освітніх закладах» (26-27 травня 2015 р.). – Харків. – 2015. – С. 12-14.

Чернобай Л. В. К вопросу оптимизации процесса обучения дисциплине «Физиология» в формате Европейской кредитно-трансферной системы (ECTS).

В статье рассмотрена сущность понятия «оптимизация процесса обучения» дисциплины «Физиология» в формате ECTS на примере кафедры физиологии Харьковского национального медицинского университета.

Ключевые слова: *оптимизация процесса обучения, учебно-методические рекомендации, лицензионный экзамен «Крок-1», внеаудиторная самостоятельная работа.*

Chernobay L. V. Optimizing the learning process of the discipline «Physiology» in the European credit transfer system (ECTS) format.

In the article the essence of concepts «optimization of the learning process» discipline «Physiology» in the ECTS format by the example of the physiology Department of the Kharkiv National Medical University was considered.

Key words: *the optimization of educational process, methodical recommendations, license exam "KROK-1" outside the classroom self-study.*

Стаття надійшла до редакційної колегії 24.10.2015